

ELNET Konsortsiumi ühine artiklite baas

Taust: Esimest korda oli põhjalikumalt juttu andmebaaside ühisotsingust 2003. aastal. Esimesel arutelul olid piirid veel suhteliselt ähmased ja räägiti üle Eesti kõikide andmebaaside ühisotsingu võimalustest, siis kõikide teadusraamtukogude ning ka kõikide kodulooliste andmebaaside, mida tehakse rahvaraamatukogudes, ühisotsingust. Et juba tookord tuli jutuks kirjete suur erinevus, siis otsustati teha ühtsed bibliokirje standardid. Tööd alustas bibliostandardi töögrupp.

Mida **ootame** (lühidalt) ühiste artiklite andmebaasilt:

- Artiklid on lugejatele otsitavad ühest kohast,
- kuid samas on võimalik eristada artikleid ka temabaaside kaupa.
- Artiklikirjete sisestamine võimalikult lihtne, võimalikult vähe nõ käsitööd seal, kus oleks võimalik andmeid sisestada ka automaatselt.

Hetkeseis: Koosolek 29. jaanuaril Tartus, koosoleku tarbeks koostati võrdlustabel, kus toodi välja praegu kasutatavate analüütiliste andmebaasikeskkondade plussid ja miinused (**vt tabel!**). Koosolekul selgus, et:

- Kõik raamatukogud tahavad jätkata tööd oma teemaandmebaasidega.
- Tahetakse „Eesti EBSCO”t.
- Asja võiks võiks lahendada infoportaal, kust saaks teha otsingut üle kõigi andmebaaside.
- Võiks vaadata veel kord üle olemasolevad tarkvarad, mille seast leida ja võtta aluseks üks ja ühine.

Probleemid ja küsimused:

- Seni on andmebaaside arenduse alla pandud võrdlemisi suuri summasid, sestap on raske ühel või teisel raamatukogul oma senisest lahendusest loobuda.
- Artiklite kirjed asuvad ühes kohas (serveris) või mitmes erinevas (iga raamatukogu kirjed raamatukogu juures) ??
- Keegi ei garanteeri, et täna andmebaasi lisatud artikli URL sisaldab selle artikli sisu ka homme. Kui raamat/ajaleht/artiklikogumik jõuab raamatukokku sundeksemplarina või ostmise kaudu, siis teatud hulk artikleid on veebis kõigile niisama kättesaadavad. Kuid näha on lahendust: DIGARi käivitudes viiks lingid andmebaasidest täistekstidele DIGARisse.
- Ühe artikli sisu on võimalik erinevate temaatiliste andmebaaside tarbeks suhteliselt erineva rõhuasetusega avada, erinevatest liigitajatest-märksõnastajatest tulenevad erinevused. Lisaks esineb praegu palju dubleerimist: sama artikli kirjeid asub erinevates temabaasides. Variant: üks artikkel sisaldab korratavaid annotatsiooni- ja märksõnavälju: annotatsioon a, annotatsioon b, jne. Kuidas teha nii, et temaatilist baasi kasutades on näha konkreetse temabaasi bibliografeerija pandud märksõnad, kuid üldise otsingu korral liiga palju erinevaid annotatsioone/märksõnu ei kuvataks- see eksitab lugejat.

- Isegi ühe raamatukogu piires koostatud Biblioserveri andmebaasid võivad sisaldada samadel väljadel erineva sisuga andmeid. Kui tahame ühist artiklite baasi, peavad andmed olema ühtlustatud: selles osas oleks abi Bibliostandardist.
- Kui võetaks kasutusele infoportaal, siis mis saab nendest analüütilistest kirjetest, mida on sisestatud ja mida sisestatakse Millenniumisse?

Arenguvõimalused, milleni on seni jõutud ja pärast ümarlauda uuritud:

- Millennium – eraldi analüütikamoodulit ei ole olemas.
 - Võib teha:
 - Eraldi andmebaasi artiklite jaoks (nii, nagu praegu on Tallinna ja Tartu baasid olemas),
 - Ühe andmebaasi nii raamatute, artiklite kui ka kõigi teiste laadide jaoks.
 - Millennium võimaldab artikleid otsida ulatuse/käsitlusala (scope) alusel – nii, nagu praegu on võimalik teha eraldi otsingut nt ainult TÜ raamatukogus asuvatele publikatsioonidele, Tartu Linnaraamatukogus asuvatele publikatsioonidele jne. Seega sisuliselt oleksid Millenniumis teemabaasid eristatavad.
- Biblioserver:
 - Tarkvarastuudio on valmis pidama läbirääkimisi ühisandmebaasi või ühisotsingu tegemiseks üle olemasolevate andmebaaside. Eelnevalt võiks raamatukogud:
 - Andmebaaside väljad Bibliostandardi alusel ühtlustada – kuuldavasti on Bibliostandard valminud või valmimas – ehk oskab keegi täpsemalt kommeneerida?
 - Koostada täpse ajakirjade jaotustabeli,
 - Paika panna kogumike valikupõhimõtted.
- ISE2:
 - ISE2 valmimine venib ja TTÜ informaatikainstituut ei ole huvitatud edasisest arendusest ja hooldusest. Seega on RR sunnitud vähemalt esialgu ise ISEt edasi arendama.
- Ühine infoportaal – juhul, kui keegi oma töökeskkonnast loobuda ei soovi. RR pooldab seda kõige rohkem – serverite probleem, andmete ülekandmine.

KUI Bibliostandard on olemas, siis:

Kas DIGAR on valmis artikleid „majutama”? Ok Tekste ei indekseerita, puudub täisteksti otsing. Võiks riiklikult selle poole suunduda. Dspace – võimaldab ka täistekstotsingut.

XML – sünkroniseerimine andmebaaside vahel?

ESTICA – soov, üle täistekstide otsing.

Ajalehed või ajakirjad: kui ISEsse tuli lisaks ajalehtedele ka ajakirju, läks asi kasutaja jaoks veel segasemaks.

Ühele standardile allutatud lahendus – infoportaal. Andmed võivad paikneda ka erinevates kohtades sel juhul. Igaüks peab arendama oma andmebaasi sel määral, et see suudaks portaaliga suhelda.

Bibliostandard ilmunud, raamatukogud ühtlustavad oma baasid – järgmise ringi küsimus leida: kes esindab.

Töörühm – IT inimesed ja analüütika kirjeldajad.

Sügisel saab ehk hakata baase ühtlustama. Pärast bib-standardi valmimist taas kokku ümarlaud, vaatame, kas ja kellega moodustada töörühma.

Alternatiivid: portaal, uurida Innovative'i näiteid.